

4. Internal Revenue Service (IRS) United States Department of the Treasury: Офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.irs.gov>.
5. Налоговое управление США предупреждает налоговых специалистов о новых правилах электронной подачи // Записки об офшорах. Офшорные новости от 13.10.2011 г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://offshore.su/blog/archives/4935>.
6. Низова О. Реформування податкової системи – процес незворотній // Вісник податкової служби України. – Липень. – 2011. – № 28.
7. Пюро М. Буковинські бухгалтери – за електронну звітність // Вісник податкової служби. – 2011. – № 44.
8. Про подання електронної податкової звітності: Наказ ДПА України № 233 від 10.04.2008 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0320-08>.
9. Кто сдал отчетность в электронном виде? Форум ДПА. Офіційний веб-сайт ДПА України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.sta.gov.ua/jforum/posts/list/90/25420.page>.
10. Український фінансово-бухгалтерський портал «Дебет-кредит» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://club.dtk.com.ua/read.php?14,423098,page=2>.
11. Податкова готує кожному платнику смарт-картку // Економічна правда від 10.10.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/news/2011/10/10/301314/>.
12. Гладун Ю. Міждержавний обмін ідеями // Вісник податкової служби України. – 2011. – № 28. – С. 49-60.

Надійшла до редакції 28.05.2012

ЧАБАНЕНКО М.М., кандидат юридичних наук
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

УДК 349.42

ДО ПИТАННЯ ПРО СИСТЕМУ ТА ОСОБЛИВОСТІ ГАЛУЗЕВИХ ПРИНЦИПІВ АГРАРНОГО ПРАВА

Розглянуто питання системи галузевих принципів аграрного права, визначено перелік елементів системи галузевих принципів аграрного права, виявлено особливості галузевих принципів аграрного права шляхом аналізу їх функціональних особливостей.

Ключові слова: *принципи права, принципи галузі права; галузеві принципи аграрного права, функції принципів аграрного права.*

Рассматривается вопрос системы отраслевых принципов аграрного права, определяется перечень элементов системы отраслевых принципов аграрного права, выясняются особенности отраслевых принципов аграрного права путем анализа их функциональных особенностей.

Ключевые слова: *принципы права, принципы отрасли права, отраслевые принципы аграрного права, функции принципов аграрного права.*

The issues of the system of area principles of agrarian law are considered in the article. The elements list of the area principles of agrarian law system are certain. The area principles of agrarian law features are detected using the method of their functional features analysis.

Keywords: *principles of law, principles of the area of law, area principles of agrarian law, functions of agrarian law principles.*

Принципи права – наукова категорія, яка завжди викликала інтерес учених як у сфері теорії права, так і у сфері галузевих правових наук. Принципи права мають безпосередній зв'язок з переважною більшістю стрижневих загальнотеоретичних питань, як-то: сутність права, норма права, юридичний акт, правова система, правове регулювання тощо. Вони пов'язують право з політикою, економікою, мораллю, забезпечують єдність різних правових процесів, форм, теорій, ідей і концепцій, понятійно-категоріальних рядів [12, с. 22; 10, с. 3].

На жаль, вчення про принципи ще не знайшло достатньої розробки в науці аграрного права. Питання принципів розглядалося найчастіше в контексті обґрунтування самостійності аграрного права, його галузевого характеру. Як відомо, принципи права є однією з юридичних ознак, які поряд із предметом та методом правового регулювання є критеріями виділення, системоутворюючими чинниками галузі права; наявність специфічної системи принципів права

побічно свідчить на користь існування галузі права.

Метою цієї статті є аналіз сучасних доктринальних положень про елементи системи принципів аграрного права України, визначення переліку галузевих принципів аграрного права, виявлення особливостей принципів аграрного права.

Принципи права як загальнотеоретична категорія були предметом дослідження досить великої групи вчених, зокрема: С.С. Алексєєва, І.П. Бахновської, С.М. Братуся, А.М. Колодія, В.В. Копейчикова, С.П. Погребняка, Т.І. Фулей, Л.С. Явича та багатьох інших. У сфері аграрного права принципи цієї галузі розглядалися, наприклад, такими вченими, як Г.Є. Бистров, Б.О. Воронін, І.Г. Галікеєва, В.П. Жушман, М.І. Козир, Г.І. Савченко, Н.І. Титова та ін.

Принципи права – це виражені в праві вихідні нормативно-керівні засади, що характеризують його зміст, його основи, закріплені в ньому закономірності громадського життя. Принципи – це те, що пронизує право, виявляє його зміст у вигляді початкових, наскрізних «ідей», головних його засад, нормативно-керівних положень [6, с. 100].

Зазначене визначення видатного російського ученого може вважатися одним із класичних в сучасній теорії права. Представники аграрно-правової науки схожим чином визначають поняття принципів аграрного права.

В.П. Жушман визначає принципи аграрного права як провідні ідеї, основоположні засади, наукові положення, відображені в нормах цієї галузі права, які в комплексі регулюють аграрні відносини [4, с. 14].

Н.І. Титова принципи права визначає як засади, які закріплені у правових нормах і відображають закономірності певної галузі права [5, с. 13].

М.І. Козир визначає принципи аграрного права як виражені в нормах права, що регулюють аграрні відносини, нормативно-керівні ідеї, положення, які опосередковують зміст цієї галузі права, надають цілісності, єдності сукупності правових норм, об'єднаних за предметом і методом правового регулювання в аграрному праві [9, с. 54].

Метою цієї статті є аналіз сучасних поглядів на систему галузевих принципів аграрного права, із наступним виробленням авторських пропозицій щодо її удосконалення, виділенням характерних рис галузевих принципів аграрного права.

В.П. Жушман основними принципами правового регулювання аграрних відносин у сучасних умовах називає:

- 1) рівність учасників аграрно-правових відносин;
- 2) свободу аграрного підприємництва і добровільність обрання форм та напрямків господарської діяльності;
- 3) органічний зв'язок трудової діяльності з природно-кліматичними умовами виробництва;
- 4) пріоритетність розвитку АПК;
- 5) демократизацію системи управління АПК;
- 6) всебічну охорону і зміцнення всіх форм власності та різноманітних організаційно-правових форм сільськогосподарських товаровиробників, що на них базуються;
- 7) господарську самостійність та відповідальність суб'єктів сільськогосподарської діяльності і праці;
- 8) невтручання державних органів у виробничо-господарську діяльність сільськогосподарських товаровиробників.

Цими юридично закріпленими принципами, на думку автора, пройняті основні правові норми та інститути аграрного права [4, с. 14].

Хоча в цій же праці В.П. Жушман деякі із цих принципів кваліфікує як основні принципи права в умовах переходу до ринкової економіки (рівноправність суб'єктів господарювання в суспільних відносинах; юридична рівність усіх форм власності; демократизму і гласності) [4, с. 14].

Н.І. Титова пропонує таку систему принципів аграрного права:

- 1) пріоритетність сільського господарства в системі всіх інших галузей народного господарства;
- 2) пріоритетність сільськогосподарського землекористування (як складову попереднього принципу);
- 3) рівність суб'єктів аграрних відносин;

4) право добровільного вибору селянами організаційно-правових форм господарювання на землях сільськогосподарського призначення, а також характеру, напрямів і способів їхньої господарської та іншої діяльності, як і вільного розпорядження виробленою (виготовленою) сільськогосподарською та іншою продукцією;

5) тісний органічний взаємозв'язок трудових і земельних відносин;

6) стабільна державна підтримка сільськогосподарського товаровиробника;

7) реальна гарантованість суб'єктивних прав селян як громадян України й як суб'єктів аграрних відносин [5, с. 14-15].

Доволі значну кількість принципів аграрного права називає Б.О. Воронін:

1) забезпечення аграрно-правовими нормами права громадян на повноцінне, якісне, екологічно безпечне і відповідно до медичних норм харчування;

2) рівність учасників аграрних правовідносин, реальність і гарантованість їх прав;

3) добровільний вибір селянами форм і напрямів трудової і господарської діяльності;

4) всебічна охорона і зміцнення множинності форм власності і таких, що базуються на них, організаційно-правових форм господарювання сільськогосподарських товаровиробників, а також розширення системи юридичних гарантій для вибору форм аграрного підприємництва;

5) закріплення за державою регулюючих функцій у сфері аграрного підприємництва;

6) органічний зв'язок трудової діяльності аграрних підприємств з природно-кліматичними умовами;

7) екологізація сільського господарства, екологічна спрямованість підприємництва в аграрній сфері;

8) господарська і юридична самостійність, матеріальна зацікавленість і відповідальність сільськогосподарських комерційних організацій за результати підприємницької діяльності;

9) повнота правового регулювання аграрних відносин, безперервність оновлення аграрного законодавства, забезпечення законності діяльності усіх учасників ринкових аграрних відносин;

10) демократизація системи управління і посилення державних контрольно-наглядових функцій в агропромисловому комплексі;

11) стійкість сільськогосподарського землекористування і агропромислового виробництва;

12) використання науково обґрунтованих методів організації сільськогосподарської діяльності, впровадження в неї селекційних досягнень, нових технологій і техніки;

13) забезпечення продовольчої безпеки країни;

14) необхідність врахування в аграрному праві досвіду функціонування аграрного права зарубіжних країн і міжнародного аграрного права [7, с. 11-12].

Г.І. Савченко пропонує таку систему сучасних принципів аграрного права:

1) пріоритетність розвитку сільського господарства;

2) пріоритетність соціального розвитку села;

3) забезпечення рівності учасників аграрних правовідносин;

4) вільне обрання селянами форм і напрямів сільськогосподарської діяльності;

5) господарська і юридична самостійність, матеріальна зацікавленість і відповідальність за результати підприємницької діяльності;

6) гарантованість захисту прав сільськогосподарських товаровиробників;

7) забезпечення потреб населення і промисловості безпечною і якісною сільськогосподарською сировиною та гарантованість продовольчої безпеки держави;

8) забезпечення інноваційного розвитку сільського господарства;

9) екологізація сільського господарства;

10) урахування особливостей сільськогосподарської діяльності;

11) запозичення позитивного досвіду зарубіжних країн щодо правового регулювання аграрних відносин [13, с. 127-133].

Аналіз наведених систем принципів аграрного права почнемо з питання відмежування принципів права та суміжних категорій. Зокрема, йдеться про принципи тісно пов'язаної із

правом або ж урегульованої правом діяльності. На нашу думку, деякі із зазначених вище принципів належать саме до вказаних різновидів.

Принцип урахування особливостей сільськогосподарської діяльності, на нашу думку, є складовою загального принципу правотворчої діяльності: урахування специфіки суспільних відносин, що піддаються правовому регулюванню. Норми будь-якої галузі права, аби бути ефективними, мають враховувати особливості суспільних відносин, які вони регулюють.

Те ж саме стосується принципу повноти правового регулювання аграрних відносин, безперервності оновлення аграрного законодавства. Повнота правового регулювання (тобто повна урегульованість відносин, які об'єктивно потребують правового регулювання), оновлення законодавства у зв'язку із розвитком суспільних відносин є принципами правотворчості, правової політики.

Використання позитивного досвіду зарубіжних країн, міжнародної практики також напевно можна віднести до принципів права. Це, знову ж таки, скоріше принцип правової політики держави.

Далі, деякі із зазначених вище принципів належать більшою мірою до принципів державного управління та регулювання в галузі АПК, аніж до принципів аграрного права. Йдеться про такі принципи, як демократизація системи управління АПК; стабільна державна підтримка сільськогосподарського товаровиробника; закріплення за державою регулюючих функцій у сфері аграрного підприємництва; демократизація системи управління і посилення державних контрольно-наглядових функцій в агропромисловому комплексі.

Принцип використання науково обґрунтованих методів організації сільськогосподарської діяльності, впровадження в неї селекційних досягнень, нових технологій і техніки є скоріше принципом організації сільськогосподарського господарювання. Хоча, звичайно, слідування цьому принципу подекуди необхідне для реалізації принципів раціонального використання земель сільськогосподарського призначення, забезпечення безпечності та якості харчових продуктів тощо.

При подальшому аналізі системи принципів аграрного права ми спиратимемося на розроблену загальною теорією права класифікацію принципів права.

По-перше, принципи права за ступенем загальності поділяються на загальні принципи права, міжгалузеві принципи права, галузеві принципи права, принципи підгалузей права, принципи правових інститутів [6, с. 104].

Крім того, виділяють і принципи вищого, ніж загальні принципи права, порядку. Йдеться про загальнолюдські (цивілізаційні) принципи права, які безпосередньо визначаються досягнутим рівнем розвитку людства (політичним, економічним, соціальним, моральним тощо) і повинні виступати універсальним критерієм та загальними вимогами до становлення національних правових систем [8, с. 199-201].

Щодо окремих галузей права, в тому числі аграрного, доцільно розрізнити поняття «*принципи галузі права*» і «*галузеві принципи*». Першим охоплюються: 1) загальні та міжгалузеві принципи права, які знаходять свій вираз у тому числі і в конкретній галузі праві; 2) специфічні принципи, притаманні лише даній конкретній галузі права. Друге ж поняття є вузьким і відображає виключно специфічні, притаманні лише даній конкретній галузі права принципи.

Далі, *галузеві принципи* доцільно також розглядати в двох значеннях: *вузькому* та *широкому*. В першому випадку галузевими принципами вважаються лише ті, що мають значення, справедливі для всієї галузі права або ж принаймні для регулювання переважної більшості відносин, які складають предмет галузі; у другому випадку галузевими принципами можна вважати також і принципи, характерні для окремих інститутів галузі. Такий же поділ може бути коректним і для *принципів галузі права*.

Якщо знову повернутися до запропонованих вище систем принципів аграрного права, можна помітити, що всі вони сформульовані як системи *принципів галузі аграрного права*.

У запропоновані переліки принципів автори часто включають принципи загальноправового рівня, зокрема:

1) плюралізму і рівності форм власності та організаційно-правових форм підприємства. Хоча цей принцип і походить зі сфери приватного права, йому в достатній мірі підпорядкована вся система права кожної сучасної правової демократичної країни;

2) гарантованість захисту прав суб'єктів. Цей принцип, як і попередній, міцно вкоренився в системі права України і є загально правовим;

3) принцип рівності суб'єктів (учасників) аграрних правовідносин. Цей принцип також походить із сфери приватного права, повною мірою розкривається у галузях, що характеризуються значним переважанням диспозитивного методу регулювання. Однак на сучасному етапі розвитку права він у тій чи іншій мірі присутній в будь-якій галузі права, в тому числі в публічному праві – принаймні у розумінні рівності суб'єктів перед законом. Слід зважати й на те, що далеко не всі відносини в аграрному праві будуються на засадах класичної цивілістичної рівності сторін таких правовідносин. Тому принцип рівності не може бути названий галузевим принципом аграрного права.

Серед пропонованих у літературі принципів галузі аграрного права чимало і міжгалузевих принципів, таких як:

1) принцип пріоритетності та стійкості сільськогосподарського землекористування (який характерний передусім для земельного права);

2) принцип екологізації (який походить із екологічного права);

3) принципи свободи аграрного підприємництва і добровільності обрання форм та напрямків господарської діяльності; господарської самостійності та відповідальності суб'єктів сільськогосподарської діяльності і праці; невтручання державних органів у виробничо-господарську діяльність сільськогосподарських товаровиробників (які аграрне право «поділяє» із галузями цивільного та господарського права).

Звичайно, включення загальноправових та міжгалузевих принципів до переліку принципів *галузі аграрного права* не є помилковим. Однак, роблячи це, доцільним буде вказувати й на інші загальноправові принципи (законності, верховенства права, судового захисту тощо), міжгалузеві принципи (наприклад, принцип свободи договору тощо), які поширюються на галузь аграрного права, а не вибірково відносити чи не відносити їх до принципів галузі.

Таким чином, можна визначити принципи, пропоновані сучасною аграрно-правовою наукою, які можливо віднести до *галузевих принципів аграрного права у вузькому розумінні*: 1) пріоритетність сільського господарства в системі всіх інших галузей народного господарства (пріоритетність розвитку АПК); 2) пріоритетність соціального розвитку села; 3) забезпечення аграрно-правовими нормами права громадян на повноцінне, якісне, екологічно безпечне і відповідно до медичних норм харчування; забезпечення продовольчої безпеки країни; 4) органічний зв'язок трудової діяльності з природно-кліматичними умовами виробництва; тісний органічний взаємозв'язок трудових і земельних відносин.

Саме ці принципи аграрного права дають змогу судити про його особливості, сутність, спрямованість; вони будуть предметом подальшого нашого розгляду.

Залежно від форми вираження (буття) принципи права поділяються на: 1) принципи, що відображені в нормативно-правових актах; 2) принципи, що не відображені у правових актах. Принципи другого виду існують у правосвідомості, правовій ідеології, доктрині. Часом принципи другого виду небезпідставно відносять до сфери природного права. Принципи першого виду також поділяються на такі, що прямо закріплені в законодавстві, і такі, зміст яких випливає із сукупності правових приписів [11, с. 32].

Принципи пріоритетності сільського господарства в системі всіх інших галузей народного господарства, пріоритетність соціального розвитку села, забезпечення продовольчої безпеки та харчових потреб можна віднести до принципів першого виду. Зміст цих принципів випливає із сукупності правових приписів Конституції України [1], Закону України «Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві» [3], Закону України «Про безпечність та якість харчових продуктів» [2].

Принцип тісного органічного зв'язку трудової діяльності з природно-кліматичними умовами виробництва, трудових і земельних відносин належить до принципів другого виду. Цей принцип не закріплений прямо чи опосередковано у законодавстві, існує лише у межах правосвідомості та юридичної доктрини. Тим не менш у конкретних нормах аграрного права ми можемо спостерігати наслідок застосування цього принципу, слідування йому при нормотворчості.

Далі необхідно з'ясувати особливості специфічних *галузевих принципів аграрного права у вузькому розумінні*. В межах цієї роботи спробуємо цю мету досягти шляхом виявлення фун-

кціональних особливостей *галузевих принципів аграрного права у вузькому розумінні*.

У літературі виділяють такі функції принципів права: аксіологічна, регулятивна, системоутворююча, системоспрямовуюча, інтерпретаційна, правокомпенсаційна [12, с. 24-29].

Аксіологічна функція принципів права полягає в тому, що вони виражають основні цінності, на яких ґрунтується галузь права, її зміст та подальший розвиток. Ця функція повною мірою притаманна принципам пріоритетності сільського господарства, пріоритетність соціального розвитку села, забезпечення продовольчої безпеки та харчових потреб. Ці принципи виражають основні цінності і цілі, які складають засади ідеології аграрного права.

Регулятивна функція полягає у здатності принципів права регулювати суспільні відносини. Таке регулювання здійснюється або безпосередньо (при цьому принцип у механізмі правового регулювання діє по суті як норма права), або опосередковано (коли принципи права визначають зміст норм права, які вже регулюють суспільні відносини). Тісно пов'язані із регулятивною функцією правокомпенсаційна функція (здатність принципів застосовуватися до регулювання суспільних відносин за аналогією права) та інтерпретаційна функція (здатність принципів права бути зразком, орієнтиром при тлумаченні норм права).

Розглядувані галузеві принципи аграрного права мають настільки загальний характер, що не можуть безпосередньо застосовуватися до регулювання суспільних відносин. Змістом цих принципів не є правило поведінки навіть найбільш абстрактного характеру; основу змісту більшості з них складає цільовий компонент. Таким чином, безпосередньо регулювати суспільні відносини вони не можуть. Здатність зазначених принципів опосередковано урегульовувати суспільні відносини також є сумнівною: не маючи конкретного закріплення в законодавстві свого змісту, а також реального пріоритету перед нормами аграрного права, галузеві принципи аграрного права не здатні здійснювати стійкий опосередкований регулюючий вплив на аграрні відносини. Про деякі винятки можна говорити стосовно принципу тісного органічного зв'язку трудової діяльності з природно-кліматичними умовами виробництва, трудових і земельних відносин. Він має певний вплив на норми аграрного права, а отже і на регулювання аграрних відносин. Однак через ненормативність цього принципу такий вплив є непрямим і опосередковується передусім доктриною аграрного права та правосвідомістю законодавця. Вважаємо, що така опосередкованість регулятивного впливу не дає підстав говорити про однойменну функцію галузевих принципів аграрного права.

З тих же причин не притаманна галузевим принципам аграрного права правокомпенсаційна функція: ці принципи занадто абстрактні, аби застосовуватися за аналогією до неврегульованих правом суспільних відносин.

Інтерпретаційна функція принципів права полягає в їх здатності застосовуватися при тлумаченні норм права. Тут уже абстрактний, аксіологічний характер галузевих принципів аграрного права є обставиною, що сприяє реалізації розглядуваної функції. Галузеві принципи аграрного права, які мають яскравий цільовий та ціннісний характер, можуть успішно застосовуватися при тлумаченні норм аграрного права із застосуванням телеологічного (цільового) та аксіологічного (ціннісного) методів.

Системоутворююча та системоспрямовуюча функції полягають у тому, що принципи права відповідно концентровано відображають зміст, сутність, спрямованість права та визначають напрямки його розвитку, сприяючи при цьому системній консолідованості права. Саме ці дві функції найбільш притаманні галузевим принципам аграрного права. Вказані принципи об'єднують нормативний матеріал галузі спільною метою, цінностями; визначають основні цілі, з урахуванням яких розвивається аграрне право.

Таким чином, *галузевими принципами аграрного права у вузькому розумінні є*: 1) пріоритетність сільського господарства в системі всіх інших галузей народного господарства (пріоритетність розвитку АПК); 2) пріоритетність соціального розвитку села; 3) забезпечення аграрно-правовими нормами права громадян на повноцінне, якісне, екологічно безпечне і відповідно до медичних норм харчування; забезпечення продовольчої безпеки країни; 4) органічний зв'язок трудової діяльності з природно-кліматичними умовами виробництва; тісний органічний взаємозв'язок трудових і земельних відносин.

Галузевим принципам аграрного права притаманні такі функції: аксіологічна, системоутворююча, системоспрямовуюча, інтерпретаційна. Інші види функціонального навантаження

принципів права у праві аграрному покладаються передусім на галузеві та – головне – на між-галузеві принципи аграрного права.

Список використаної літератури:

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // ВВР. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Про безпечність та якість харчових продуктів: Закон України від 23.12.1997 № 771/97-ВР // ВВР. – 1998. – № 19. – Ст. 98.
3. Про пріоритетність соціального розвитку села та агропромислового комплексу в народному господарстві: Закон України від 17.10.1990 № 400-ХІІ // ВВР УРСР. – 1990. – № 45. – Ст.602.
4. Аграрне право: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. В.П. Жушмана та А.М. Статівки. – Харків, 2010.
5. Аграрне право України: Підруч. / За ред. О.О. Погрібного. – К., 2007.
6. Алексеев С.С. Собрание сочинений: В 10 т. – М., 2010. – Том 3: Проблемы теории права: Курс лекций.
7. Воронин Б.А. Становление аграрно-правовой науки и актуальные проблемы ее развития: Автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.06. – Уфа, 2000.
8. Загальна теорія держави і права: Підруч. / За ред. М.В. Цвіка, О.В. Петришина. – Харків, 2009.
9. Козырь М.И. Аграрное право России: проблемы становления и развития. – М., 2003. – 208 с.
10. Колодій А.М. Принципи права України. – К., 1998.
11. Лившиц Р.З., Никитинский В.И. Принципы советского трудового права // Советское государство и право. – 1974. – № 8. – С. 31-39.
12. Погребняк С. Втілення принципів права в юридичних актах // Вісник Академії правових наук України. – 2006. – № 2 (45). – С. 21-32.
13. Савченко Г.І. Про систему принципів аграрного права // Проблеми законності. – 2011. – Вип. 116. – С. 127-133.

Надійшла до редакції 29.05.2012

БОЙЧУК Т.В., аспірант
(Львівський національний
університет ім. Івана Франка)

УДК 347.73 (477)

**ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМ ГАРАНТУВАННЯ ЗАОЩАДЖЕНЬ
ТА МОЖЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ В УКРАЇНІ**

Досліджено основні підходи у сфері функціонування систем гарантування (страхування) заощаджень населення, залучених у банківські вклади, які успішно діють у зарубіжних країнах. Сформульовано пропозиції до національного законодавства про гарантування заощаджень.

Ключові слова: система гарантування (страхування) заощаджень, фінансова система, банківська система, заощадження.

Исследуются основные подходы в сфере функционирования систем гарантирования (страхования) сбережений населения, вовлеченных в банковские вклады, которые успешно действуют в зарубежных странах. Формулируются дополнения к национальному законодательству о гарантировании сбережений.

Ключевые слова: система гарантирования (страхования) сбережений, финансовая система, банковская система, сбережения.

The article explored the basic approaches in the sphere of functioning of systems of guaranteeing (insurance) population savings, involved in bank deposits, which successfully operate in foreign countries. The proposals to the national legislation on guarantee of savings are formulated.

Keywords: system of savings guaranteeing (insurance), financial system, banking system, savings.

Досвід, набутий світовою спільнотою у результаті економічних криз, вказує на те, що невинуватий комерційний ризик банків і їхнє банкрутство мають ланцюгову реакцію, яка поширюється на вкладників банку і може спричинити загальнонаціональну і навіть світову економічну кризу. Внаслідок цього вкладники можуть зазнати шкоди від їхнього банкрутства, а негативні загальноекономічні наслідки ланцюгової реакції від неплатоспроможності банків-

